

zatban fog megjelenni, mindegyik több kötetben (plébániák története, a püspökség története, az egyházmegye területén működött káptalanok, monostorok, rendházak története).

A nagy tervből sajnos, egyelőre, csak az öt kötetre tervezett plébánia-történet első kötete valósult meg. Aga községtől Csanádig 30 helység plébánia-története. Valamennyien, csekély változtatástól eltekintve, azonos szövegűek, mint a Történelmi Adattár tanulmányai. Három évtizedet kellett várni, míg Juhász Kálmán meg nem kezdte felbecsülhetetlen munkásságát. Ő azonban változtatott a munka sorrendjén; először nyolc kötetben közreadta az eredetileg másodiknak tervezett sorozatot, a püspökség történetéről. Eljutott 1699-ig. Anyagot még tovább is gyűjtött, elgondolása szerint még tíz kötet lett volna 1700-tól 1922-ig, a külön Bánáti püspökség megszervezéséig terjedő anyag. Dolgozott viszont a harmadik sorozaton is, melyből három kötetet jelentetett meg.

Mit mond a Történelmi Adattárról az utókor?

Maga Szentkláray 1898-ban: „Munkám ebben az alakban, amelyben azt nyújtom, egyedül áll a hazai katolikus történetirodalomban. Több püspöki megye dicsekedhet már a plébániák múltjára vonatkozó nagyértékű adatgyűjteményekkel, de rendszeres mű, mely valamely püspökség összes plébániáinak és fiókközsegeinek a múltat a jelennel összefoglaló történeti leírását nyújtaná, eddigelé még nincs... Munkám értékelése akkor taksálható, ha sikerülend azt utánam másoknak teljesen befejezni.” (Id. m. XVII. old.)

Vanyó Tihamér az egyes megyék áttekintésénél így említi (Regnum, 1940, 20. old.): „Széles alapon megindított plébániatörténet, kár, hogy nem jutott befejezéshez.”

LOTZ ANTAL

TŰZ TAMÁS VERSE

Vincent

*hogy azt az egyetlen vonást még fölfedezze
magát vetette volna tűzbe és keresztre
azt a pár foltot árnyat kurta látomást
folyók partján a fényt a rozsdaverte sást
s amint egy vaskos ág átnyúl az alkonyatba
a lankadó mezőn s magán is túlmutatva
két tűz között didergett míg az ég alatt
a rézbőrű nap tollát fáradt madarak*

*borzolgatták lustán és álmosan repülve
a csillagokat rejtő mérhetetlen űrbe
elidőztek röptükben-ért fuvallatok
mézgás-izű szigetjein imitt-amott
altató illatú fűrtökbe csimpaszkodtak
s megrohmozták vakmerőn a csorba holdat
csak állt ott félszegen jegyezgetett s a fák
füvek tarlók csillámló univerzumát*

*kóstolgatta kesernyés szélhorzsolta szájjal
mint ki magában sincs már merőben magával
napraforgókban él velük töltekezik
megbabonázva szíve mély rejtekeit
aztán már ez sem kellett csak zordan mogorván
hánykolódott habok hullámok ormán
egy korsó sör kis kávéházi asztalok
müknek egén csak ő s a lámpafény vacog*